

MARATHI

Paper—I

(Literature)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

There are **EIGHT** questions divided in **Two Sections**.

Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.

Question Nos. 1 and 5 are compulsory and out of the remaining, **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in **MARATHI**.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partially. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

- Q.1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (150) शब्दांत लिहा :— 10×5=50
- Q. 1(a) 'भाषा ही ध्वनिसंकेतांनी बनलेली संप्रेषण प्रणाली असते' या विधानाचे स्पष्टीकरण करा. 10
- Q. 1(b) प्रमाण भाषेचे महत्त्व आणि तिची समाजव्यवहारातील आवश्यकता स्पष्ट करा. 10
- Q. 1(c) 'अहिराणी' बोलीची वैशिष्ट्ये सोदाहरण सांगा. 10
- Q. 1(d) म्हणी आणि वाक्प्रचार यांतील फरक सांगून त्यांचे सामाजिक व सांस्कृतिक महत्त्व विशद करा. 10
- Q. 1(e) 'पोवाडा' या काव्यप्रकाराचे वेगवेगळे विशेष सांगा. 10
- Q. 2(a) मानवी भाषाव्यवहाराच्या अभ्यासातील सोस्यूर आणि नोम चॉम्स्की या भाषावैज्ञानिकांच्या भाषाविषयक संकल्पनांचे स्पष्टीकरण करा. 20
- Q. 2(b) बोली भाषेची वैशिष्ट्ये आणि बोलीविषयक समजुती यांविषयी चर्चा करा. 15
- Q. 2(c) मानवाची भाषा आणि मानवेतर प्राण्यांची भाषा यांतील फरक स्पष्ट करा. 15

- Q. 3(a) तेराव्या शतकाकडून सतराव्या शतकाकडे जाताना मराठी भाषेत कोणकोणते बदल होताना दिसतात ? 20
- Q. 3(b) नाम व सर्वनाम म्हणजे काय ते सांगून विशेषनाम, भाववाचक नाम आणि धातुसाधित नाम यांचे सोदाहरण विवेचन करा. 15
- Q. 3(c) मराठीतील विभक्तीचे प्रत्यय आणि त्यांचे कारकार्य सांगून द्वितीया आणि चतुर्थी या समान प्रत्यय असलेल्या विभक्तीतील भेद स्पष्ट करा. 15
- Q. 4(a) लोकसाहित्य म्हणजे काय ते सांगून, साहित्य आणि संस्कृती यांच्या दृष्टीने लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करा. 20
- Q. 4(b) प्रयोगरूप लोककलांचे प्रकार कोणकोणते आहेत ? त्यांपैकी तमाशा या लोककलेचे स्वरूप उलगडून दाखवा. 15
- Q. 4(c) लावणी या काव्यप्रकाराची माहिती देऊन त्याच्या सादरीकरणातील वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या. 15

SECTION—B

- Q.5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (150) शब्दांत लिहा :— 10×5=50
- Q. 5(a) 'लीळाचरित्र' या ग्रंथातून तत्कालीन समाजाचे दर्शन कशा प्रकारे घडले आहे ते सांगा. 10
- Q. 5(b) संत नामदेवांनी भगवत धर्माचा विस्तार कोणकोणत्या मार्गांनी केला ते विशद करा. 10
- Q. 5(c) मध्ययुगीन मराठी साहित्याने धर्मजीवनातील कोणकोणते विचारप्रवाह आपल्यामध्ये सामावून घेतले आहेत ? 10
- Q. 5(d) दलित कवितेला विद्वेही कविता असे का म्हटले गेले, ते स्पष्ट करा. 10
- Q. 5(e) नवकथांचे वेगळेपण कोणकोणत्या वैशिष्ट्यांमधून प्रकट झालेले दिसते, ते विशद करा. 10
- Q. 6(a) साहित्याचे प्रयोजन कोणकोणत्या प्रकारचे असते, त्याचा थोडक्यात आढावा घ्या. 20
- Q. 6(b) साहित्याची समीक्षा ही एखादी साहित्यकृती अधिक चांगल्या तऱ्हेने समजून घेण्यासाठी आवश्यक असते का ते स्पष्ट करा. 15
- Q. 6(c) साहित्याचा समाजाशी असलेला संबंध कशाप्रकारचा असतो, त्याचे विवेचन करा. 15
- Q. 7(a) वारकरी पंथातील संतांच्या शिकवणीतून सामाजिक समतेचा आणि नीतीचा पुरस्कार कशा प्रकारे झालेला दिसतो, त्याची चर्चा करा. 20
- Q. 7(b) पंडिती काव्यातील कारागिरी ही त्यातील काव्याला दुय्यमत्त्व आणणारी होती असे तुम्हास वाटते का, ते सकारण सांगा. 15
- Q. 7(c) मराठीतील प्रायोगिक नाटकांची परंपरा रेखाटा. 15
- Q. 8(a) विजय तेंडुलकरांच्या नाटकातील स्त्रियांचे चित्रण विविधांगी कसे आहे, त्याची चर्चा करा. 20
- Q. 8(b) ग्रेस यांच्या कवितेतील भाषेचे नवे प्रयोग कशा प्रकारचे आहेत, ते सोदाहरण सांगा. 15
- Q. 8(c) मराठीतील स्त्रियांचा कथेची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती ते उदाहरणांसह स्पष्ट करा. 15